

Není-li ve sporu řádně pokračováno, má to v zápětí, že původní promlčecí lhůta není vůbec přetržena a běží dále. (Neběží tedy snad nová promlčecí lhůta ode dne, kdy nebylo ve sporu řádně pokračováno.)

Pokud jde o přetržení promlčení s m ě n ě č n ý c h n á r o k ů platí o podání žaloby u příslušného soudu totéž, co bylo řečeno u nároků občanskoprávních. Zejména tu platí, že přetržení promlčecí lhůty působí jen ve prospěch toho směnečného věřitele, který žaloval (rozh. z 6. května 1874, č. 48 Czelechowsky).

Je však otázka, zda také ohledně směnečných nároků zákon vyžaduje, aby ve směnečném sporu bylo řádně pokračováno, má-li dojít k přetržení promlčení.

V theorii jest tato věc sporná. Tak na př. Cannstein (Lehrbuch des Wechselrechts), Grünhut (Lehrbuch des Wechselrechts), Theumann (Das österreichische Wechselrecht) se vyslovují pro to, že i ve směnečném sporu musí býti náležitě pokračováno, aby nastaly účinky přetržení promlčení.

Naproti tomu Rouček (Československý zákon směnečný) jest názoru opačného.

Že se ve směnečném sporu nevyžaduje řádné pokračování k tomu, aby se promlčení přerušilo, vyslovil i bývalý nejvyšší soud ve Vídni v rozhodnutí č. 118 rep. (Czelechowsky č. 204).

Stejně rozhodl i náš nejvyšší soud v rozh. č. 17.054 sb. n. s. a to po našem soudě právem. V § 83, č. 1 směnečného zákona, který jest zákonem zvláštním (specielním), je totiž uvedeno, že se promlčení přerhuje podáním žaloby. O tom, že nutno v podané žalobě též řádně pokračovati, ustanovení toto nepředpisuje, jak to výslovně činí § 1497 obč. zák., a to ani poukazem na tento předpis občanského zákona.

Ježto jde o zákon specielní, nelze dospěti k jinému závěru, než že pro přetržení promlčení směnečného nároku se nevyžaduje, aby ve směnečném sporu bylo též náležitě pokračováno, jak je to nutno při rozepří, v níž se uplatňuje nárok občanskoprávní.

Že by z hlediska účelnosti de lege ferenda bylo vhodné, aby tomuto tak bylo i při uplatňování nároku směnečného, nelze ovšem pochybovati.

Otto Passer:

ŽALOBA NA ZRUŠENÍ ADOPCE.

I.

Sedes materiae spočívá v § 7 zákona o adopci čís. 56/1928 Sb. z. a n. Je nutno si předem uvědomit, že osvojením tvoří se uměle právní poměr podobný přirozenému poměru, jaký vzniká zplozením mezi rodiči a dětmi: adoptio naturam imitatur. Kdežto však poměr přirozený nijak zrušiti nelze — i když dítě může býti odňato z moci otcovské dočasně, ba i trvale — může naproti tomu poměr založený adopcí býti zrušen, a to buď dohodou nebo žalobou, která směřuje na »zrušení právního poměru z osvojení«, jak výslovně praví rubrika ad § 7 a jak opakují odst. 2 a 4 cit. paragrafu.

Ani literatura ani judikatura se nezabývaly dosud právní povahou této žaloby, znamenající novum v našem právu, ježto předpisy o adopci dříve platné neznaly jejího zrušení žalobou.

Zákon sám velmi stroze a ku podivu nepřesně určil jen žalobní legiti-
maci a okruh osob, jež mají býti rozsudkem o této žalobě vydaným dotče-
ny, aniž se zmínil o řadě ostatních otázek, otvírajících se tím, že žaloba
na zrušení adopce byla dřívějšímu právu adopčnímu zcela neznámou. Rov-
něž materialie nedávají vysvětlení chybějícího v zákoně a ani jediným
slovem se nezmiňují zejména o tom, jak o u žalobu měl zákonodárce na
mysli, když určil, že adopční »poměr může býti zrušen o žalobě...« (odst. 2
cit. paragrafu).

Poněvadž tedy ani zákon ani materialie, ba ani officiosní výklad zá-
kona, obsažený ve výnosu ministerstva spravedlnosti, uveřejněném pod čís.
14/1928 (Věstník min. spravedlnosti), nedávají odpovědi na otázku, jaké
povahy je tato žaloba, jest nutno její právní zařazení teprve určit.

Žaloba směřuje na zrušení právního poměru z osvojení, takže zruše-
ním osvojení pomínou do budoucna všechny jeho účinky (odst. 3 cit. pa-
ragrafu).

Máme-li na zřeteli tento účel žaloby, položíme si v první řadě otázku,
jak bude znít žalobní petit, jenž podle předpisu § 226 c. ř. s. musí býti
tak určitý, aby jím navržený enunciát, k jehož dosažení směřuje, skutečně
vyřizoval a s konečnou platností splňoval tento žalobní účel.

Jak již bylo řečeno, žaloba podle znění rubriky ad § 7 směřuje ke zru-
šení právního poměru z osvojení, a zejména odst. 4 cit. paragrafu určuje,
že adopční poměr může býti zrušen podle rozsudku vydaného
o žalobě...

Tato dikce nasvědčuje tomu, že soud má vysloviti samo zru-
še ní adopčního poměru a že tedy petit (a jemu odpovídající enunciát)
bude formulován d y n a m i c k y :

Právní poměr z osvojení mezi... založený
adopční smlouvou ze dne... se zrušuje...

a že tedy žaloba na zrušení adopce je žalobou pravotvornou, směřující
k tomu, aby zánik (odst. 4) či zrušení (odst. 2) adopce soud přímo svým
výrokem provedl, jako je tomu na př. v žalobách rozvodových. Ve sporech
o pravotvorných žalobách nastává změna práva již pravoplatností soud-
ního výroku samotného a není tedy v soudním enunciátu podkladu pro exe-
kuci, neboť není již co vymáhat. Přetvoření práva stalo se bez součinnosti
odpůrcovy (něco uznati, trpěti, plniti), a to teprve pravoplatností soudního
rozhodnutí, které příslušný právní poměr samo vytvořilo.

Dalo by se ovšem namítnouti, že náš civilní řád soudní nezná vlastně pravotvor-
ných žalob, t. j. takových, k jejichž návrhu soud pravoplatným svým výrokem právo
či právní poměr buď teprve konstituuje či existentní poměr nebo právo svým výrokem
ruší nebo alespoň mění, a že spornému soudci u nás zásadně konstitutivní pravomoc
nepřísluší, a pokud pak tato pravomoc spornému soudci je ponechána (na př. věci man-
želské), jde o předpisy toliko výjimečné, výslovně zachované v platnosti uvozovacím
zákonem k c. ř. s. Bylo by lze namítnouti i to, že podle pozitivního našeho práva mají
konstitutivní žaloby — pokud vůbec u nás jsou přípustny — místo jen tam, kde vznik,
zrušení či změna práva jsou odňaty dispositivní vůli stran a kde je ponecháno jediné
soudci samotnému, aby svým výrokem sám tento vznik, zánik či změnu práva (právního
poměru) teprve konstituoval, zatím co adopční poměr lze zrušiti nejen žalobou, ale
i dohodou a tedy dispositivním projevem vůle stran.

Než nutno uvážit, že nezná-li c. ř. s. pravotvorných žalob, pak to znamená jen
tolik, že konstitutivní pravomoc soudce se nemůže opíratí o civilní řád soudní, nýbrž
o ustanovení zvláštní, čili že pravotvorný rozsudek smí a může býti vynesem soudem
jen v případech, o nichž mluví zákony, které byly v platnosti zachovány uvozovacím
zákonem k c. ř. s., a mimo to v případech, které jsou připuštěny zá-
kony, vydanými později než civilní řád soudní. Takovýmto pozdějším

zákonem je i zákon adopční čís. 56/1928 Sb. z. a n., který konstitutivní kognici soudu v § 7 přiznal, jak jest patrné zejména z odst. 4 cit. paragrafu, který výslovně říká, že právní účinky osvojení zaniknou »p o d l e r o z s u d k u v y d a n é h o o ž a l o b ě . . .«, t. j. rozsudku vyslovujícího zrušení adopce, a totéž ustanovuje i odst. 2 téhož paragrafu, i když poněkud nepřesně praví, že adopční poměr může být »z r u š e n o ž a l o b ě . . .«. Oba odstavce musí být však vykládány shodně, jak plyne z jejich srovnání a souvislosti, a poněvadž každá žaloba směřuje k dosažení korespondujícího rozsudku, je zřejmo, že nikoliv »o žalobě«, nýbrž toliko r o z s u d k e m o t a k o v é t o ž a l o b ě v y n e s e n ý m m ů ž e být vyřčeno zrušení adopčního poměru.

Ve sporu zahájeném o žalobě na zrušení právního poměru z osvojení bude tedy soudce zjišťovat závažné důvody, zejména důvody zakládající dědickou indignitu, a zjistik je a tím i fakt, že tyto závažné důvody, uplatněny jsouce žalobou, odůvodňují zrušení právního poměru plynoucího z osvojení, svým výrokem v y ř k n e, ž e p o m ě r z a d o p c e v z e š l ý, s e z r u š u j e. Jinými slovy řečeno, nastává zrušení adopce již samotným vznikem »závažných důvodů«, nýbrž teprve tím okamžikem, kdy zrušení z těchto důvodů bylo soudem pravoplatně vysloveno.*)

Jak již bylo řečeno, je účelem adopce umělé vytvoření poměru, jaký vzniká přirozeně mezi rodiči a dětmi. Poněvadž žaloba směřuje na zrušení tohoto rodičovského, resp. filiačního poměru, není zajisté pochyby o tom, že tato žaloba je ž a l o b o u s t a t u s o v o u. K tomu třeba uvést: zrušení stejně jako uzavření adopce je výronem o s o b n í h o p r á v a v n e j č i s t š í m s m y s l u; jako musí adoptant (nehledě k náležitostem striktně předepsaným v § 1) být při uzavření adopce svéprávný a na živu, a to až do schválení adopce soudem (§ 8, odst. 3), stejně musí žalující osvojitel být svéprávný a živ i v době podání žaloby. Podobně jako by nemohl zákonný zástupce nesvéprávného manžela žalovati na rozvod či rozluku, nemůže zákonný zástupce nesvéprávného osvojitele žalovat na zrušení adopce. Na straně osvojenčově ovšem nesvéprávnost žalobě nepřekáží, ale na živu musí rovněž být. A stejně jako nemůže pozůstalost či dokonce dědicové domáhat se rozvodu či rozluky po smrti manžela, nelze žalovat na zrušení adopce po smrti kterékoliv smluvní strany adopční (§ 531 o. z.) bez ohledu na to, že manželství smrtí zaniká, zatím co existence a trvání adopčního poměru smrtí žádné ze stran dotčena není.

*) Je tudíž nesprávný jediný vzorec, který je mi znám, a sice vzorec čís. 73 uveřejněný ve Sbírce bratří Nováků z r. 1933, který zní:

»Právní poměr z osvojení, založený smlouvou adopční mezi . . . zrušuje se úplně s účinností ode dne podání žaloby. Žalovaný je povinen nahraditi útraty tohoto sporu do 14 dnů pod exekuci.

Po právní moci tohoto rozsudku pomínou právní účinky osvojení, založené výše uvedenou smlouvou adopčního budoucna a žalovaný obdrží opět své dřívější jméno.«

Prvá část petitu je nesprávná, pokud účinnost se stanoví ex tunc (ode dne podání žaloby), při čemž ocitá se v rozporu s druhou částí petitu, jež navrhuje zánik právních účinků adopce »po právní moci tohoto rozsudku«.

Ostatně tato druhá část petitu je vůbec nepřipustná, ježto stanoví, jaký rozsah a účinek má mít navržený soudní výrok. Avšak určení rozsahu a účinků enuciátu vymyká se již kognici sporného soudce stejně jako dispoici sporných stran, poněvadž tu nejde o právo neb právní poměr mezi stranami sporný. Je to jen jakýsi výklad zákona, který je se stanoviska procesního práva naprosto nepřipustný a do enuciátu absolutně nepatřící. Kdyby na základě rozsudku, zakončujícího spor o zrušení adopce bylo lze vésti exekuci, pak by rozsah těchto účinků zkoumal jedině soudce povolující exekuci. Ježto však exekuci vésti nelze, jest dosah a význam rozsudku dán již zákonem samým, který jasně praví, že zrušením osvojení pomínou do budoucna všechny jeho účinky. Nepřísluší tedy v žádném případě soudu samému, aby tento zákonem stanovený následek zrušení vydával za své vlastní rozhodnutí.

Z mezí tohoto článku by vybočovala již úvaha, jak se zachovati, zejména-li žalobce po podání žaloby, ale před vynesením rozsudku, zda má v takovémto případě býti konstitutivní petit změněn v petit určovací či žaloba vůbec vzata zpět, nebo jen obmezena na útraty a jak by eventuelně změněný petit zněl.

II.

Jak již bylo řečeno, zákon určil:

- A. účinky, jež zrušení adopce má za následek,
- B. okruh osob, které budou dotčeny rozsudkem o žalobě vydaným,
- C. legitimaci k žalobě.

Ad A. Účinky osvojení jsou upraveny v §§ 3—6 adopčního zákona a zákonodárce v nich, mimo kogentní ustanovení o jménu, položil záměrně vedle sebe ustanovení o osvojecových právech osobních a majetkových (tisk sněmovny 1389/27 ad § 4), mezi něž počítá i nárok na výživu, jak plyne nejen ze stylisace § 4, ale i ze zprávy ústavně-právního výboru poslanecké sněmovny (tisk 1389/27), která ad § 4 verbis expressis praví, že slovy »majetkoprávní nároky« zahrnují se veškeré nároky, které co do majetku mohou vzniknouti mezi rodiči a dětmi.

Toto rozlišení zůstalo zachováno i pro zrušení adopce, jehož účinky jsou jasně určeny odstavcem 3 cit. § 7, kterážto ustanovení zní:

Zrušením osvojení pominou do budoucna všechny jeho účinky. Osvojenec obdrží opět své dřívější jméno, a není-li svéprávným, vrátí se pod moc otcovskou nebo poručenskou.

Je tedy zřejmo, že prvou větou mají býti postiženy jen nároky majetkoprávní, kdežto větou druhou práva osobní, resp. rodinná. Poněvadž rodinné poměry osvojecovy k jeho vlastní »přirozené« rodině nedoznaly adopcí změny (§ 4 zák.), nemá pro tyto rodinné poměry zánik adopčního poměru žádného významu. Výjimku činí toliko moc rodičovská, resp. otcovská nad nezletilými osvojení: jakmile adopční poměr pominul, oživne eo ipso moc rodičovská, resp. otcovská v původním rozsahu v těch směrech, kde byla adopční smlouvou obmezena (§ 5 zák.).

Naproti tomu majetková práva osvojecova, vzniklá adopcí oproti osvojiteli, budou zrušena, jako by jich nebylo. Zaniknou v tomto směru tedy účinky osvojení jednou pro vždy, a to účinky veškeré. Zánik působí jen pro futuro. Majetková práva z adopce dříve nabytá jsou zánikem adopce dotčena jen, pokud tato práva projeví účinky v budoucnosti. Netýká se tedy zánik adopce práv před zrušením osvojení již vyčerpaných: není tedy povinností vrátit po zrušení adopce to, co již dříve bylo plněno, či poskytnuto, na př. vyplacené věno, výbava, vyplacené splátky na povinný díl, poskytnuté náklady na výživu a výchovu osvojecovu atd., a nemohou býti tato plnění zpět požadována ani kondikei causa data non secuta.

Ad B. Osoby, proti nimž rozsudek svými účinky směřuje, označuje zákon jako »účastníky«, aniž tento pojem blíže vymezuje. Jak bude ještě ukázáno, jest těmito účastníky při zrušení adopce rozuměti jen smluvní strany adopce a potomky osvojecovy, pokud se v osvojení narodili, nebo k ní dali souhlas.

Je tedy pojem účastníků zrušení adopce užší než pojem účastníků zřízení adopční smlouvy, kde jsou, a to kogentně účastníky: manžel osvojitelův (§ 1), rodiče osvojecovi (§ 2) a potomci osvojecovi, mají-li býti účastníky následků adopce (§ 4). Zákon totiž při zřízení adopce rozeznává mezi vlastními stranami adopce a mezi pouhými účastníky adopce, jak jasně plyne z § 8, odst. 1, zatím co při zrušení adopce označuje

termínem »účastník« i smluvní strany samy, resp. zahrnuje pod tímto označením všechny osoby, jichž souhlasu je ke zrušení žaloby třeba. Poněvadž ke zrušení není v žádném případě zapotřebí souhlasu rodičů osvojecových (leč by některý z nich byl zákonným zástupcem nezletilého osvojence) a manžela osvojitelova (leč by sám byl spoluosvojitelem a zrušení mělo by platit i ohledně něho), jest tedy při zrušení adopce užší nejen počet účastníků (vedle smluvních stran jen potomci osvojecovi), ale i pojem účastníka, neboť pod tímto označením jest při zrušení adopce rozuměti i smluvní strany, které mezi pouhé »účastníky« přece při zřízení adopce zahrnovány nejsou.

Ze srovnání odst. 2 a 4 cit. § 7 pak plyne, že žaloba na zrušení adopce jest:

a) **absolutní**, která kladem svého výsledku postihuje všechny účastníky. Adopční poměr zruší se tu rozsudkem úplně ohledně všech účastníků tak, jako kdyby adopce nebylo,

b) **realitivní**, která postihuje svým kladným výsledkem jen účastníky jednotlivé, nedotýkajíc se účastníků ostatních, takže adopční poměr bude (rovněž úplně) zrušen jen ohledně těchto jednotlivých účastníků, zatím co pro ostatní účastníky zůstává nedotčen a tito v něm pokračují. Takovéto relativní zrušení může nastati na př. jen ohledně jednoho manžela-osvojitel, zatím co a d o p ě n í p o m ě r zůstane zachován mezi druhým osvojitelským manželem a osvojenecem (důležité při rozluce), nebo se zruší mezi osvojitel a osvojenecem, nikoliv však oproti jeho potomstvu, nebo naopak z adopčního poměru vystoupí potomci osvojecovi nebo jeden z nich, zatím co osvojenec sám a event. ostatní jeho potomstvo v osvojení pokračuje.

Těchto variantů může být celá řada a nemělo by smyslu je vypočítávat.

Rozdělení adopčních žalob na absolutní a relativní nesmí býti ovšem zaměňováno s účinností rozsudků o žalobách těch vydaných: žaloby z adopce jsou žaloby statusové a proto rozsudky o nich vynesené působí vždy absolutně, t. j. mají materiální závaznost nejen pro sporné strany samotné, nýbrž i pro všechny osoby ostatní, a to i když jde o rozsudek vyslovený o relativní žalobě adopční.

Ad C. Ze znění zákona je zřejmo, že žaloba může být projednávána jen mezi účastníky, takže aktivní i pasivní legitimace žalobní bude dána určením těchto účastníků. Nikde v celém zákonu není sice zmínky o tom, koho jest považovati za účastníka zrušení adopce, ale jak již bylo uvedeno, jsou účastníky zrušení jednak smluvní strany adopční, jednak potomstvo osvojecovo, ať již se v osvojení narodilo, nebo k adopci dalo svůj souhlas, a to z těchto důvodů:

Odst. 4 § 7 mluví o žalobě osvojitelově proti účastníku právního poměru adopčního (správně poměru adopci založeného, věta 1. cit § 7) a naopak. Je evidentní, že žaloba může směřovati v první řadě proti smluvci osvojitelovu, t. j. osvojeci, čili že »účastníkem« je tu předně osvojenec sám. Je-li však účastníkem jedna smluvní strana adopce, musí jí být logicky i smluvní strana druhá, takže není pochyby o tom, že účastníky zrušení jest rozuměti předně smluvní strany samy. Poněvadž adopci utváří se filiační poměr jen mezi smluvci a potomky osvojecovými, pokud dali k adopci souhlas, nebo se v osvojení narodili, je zjevno, že ještě jen tito mohou býti účastníky poměru osvojením založeného a jeho zrušení.

Odst. 4 jasně praví dále, že účinky osvojení mohou zaniknout pro jednotlivé účastníky podle žaloby osvojitelovy na toho kterého účastníka: rodiče osvojecovi nejsou však v žádném poměru oproti osvojiteli a neosvojitelský manžel oproti osvojeci, takže již z vlastního znění zákona plyne, že proti nim žaloba samostatně absolutně směřovati nemůže (ač byli účastníky zřízení adopce), neboť nemohou být žalováni na zrušení poměru, v němž nejsou.

Ze srovnání odst. 2 a 4 cit. § 7 se podává, že jejich ustanovení jest vykládati shodně. Z toho však plyne, že v odst. 2, kde jest sedes materiae pro žalobu absolutní, chybí redakční chybou uvedení osvojitel co aktivního subjektu žaloby a naopak, takže doslov odst. 2 správně má zníti: »...o žalobě osvojitelově proti všem účastníkům, anebo všech účastníků na tohoto.« Jinak by ustanovení odst. 2, kde se praví:

»Ze závažných důvodů, zejména z důvodů, pro které se někdo stává nehodným dědití nebo může být vyděděn, může být tento poměr zrušen o žalobě proti v š e m účastníkům anebo v š e c h účastníkům.«

nedávalo smyslu, a naopak výklad, plynoucí z přesného a doslovného jeho znění vedl by ad absurdum, ježto by připouštěl žalobu (čí?) patrně smluvních stran proti těm, kdož dali souhlas ke zřízení adopce (§ 8, odst. 1), anebo naopak žalobu těchto osob proti smluvcům adopce: čili i tam, kde smluvní strany samy byly by zajedno ohledně zrušení adopce, musily by vznést žalobu na tyto třetí osoby, jinak na adopci neúčastněné, a to jen proto, že tyto osoby, jichž se adopce sama a její zrušení nijak netýká, nesouhlasí (jsou třeba mrtvy) se zrušením adopce, k jejímž vzniku daly souhlas, a naopak musila by být adopce zrušena k žalobě těchto třetích osob i proti vůli smluvních stran samých!

Bude snad namítnuto: potomci osvojevcovi v adopci zrození nejsou účastní vlastního smluvního poměru, který má být žalobou zrušen, nýbrž jen jeho následků, jež je postihují přece bez jejich ingerence. Potomci osvojevcovi, kteří se v osvojení narodili, jsou adopční smlouvou vázáni bez své vůle a závisejí úplně na existenci smlouvy, sjednané mezi jejich ascendentem a adoptantem, takže zrušení této smlouvy je postihuje automaticky, tedy zase bez ohledu na jejich vůli; stejně jako potomstvo osvojevcovo v adopčním poměru teprve zrozené je účastno účinků adopce jen v důsledku toho, že se zrodilo v tomto poměru jejich ascendentem sjednaném, stejně tak musí nést i následky plynoucí odtud, že tento jeho ascendent, co s m l u v n í s t r a n a adopčního poměru na zrušení tohoto poměru bral účast. Jinými slovy řečeno, mají žalobní legitimaci jen ty osoby, které byly s o u č á s t í adopční smlouvy buď na straně osvojitelově nebo osvojevcově, a poněvadž osvojevcovi potomci, ještě nenarození v době sjednání adopce (správně v době, kdy adopční smlouva nabyla teprve účinnosti soudním schválením: § 8, odst. 3), nebyli součástí této smlouvy ani na jedné či druhé straně, nejsou eo ipso účastníky adopce, a to ani jejího zřízení ani zrušení. V důsledku toho nemají také ani aktivní ani pasivní legitimace k žalobě na zrušení adopce.

Uvědomíme-li si však účel adopce (zřízení poměru adaequatního přirozenému poměru mezi rodiči a dětmi), bude nám jasno, že práva z adopce plynoucí jsou — nehledě k právům rodinně-majetkovým, právy ryze osobními, zejména jakým je právo na jméno adopcí získané. Tato osobní práva jsou však člověku vrozená, jak výslovně stanoví § 16 obč. zák. Poněvadž však nikdo nemůže těmito osobními právy disponovati, může tím méně být ponecháno někomu třetímu (v daném případě osvojevcovi), aby projevem své vůle o existenci adopce působil na osobní práva svých potomků v adopci narozených. Musí tudíž být při zrušení adopce i k těmto osvojevcovým potomkům, kteří se v adopci narodili, přihlíženo právě proto, že zrušením adopce budou dotčena jim vrozená (a zrozením v adopci nabytá) jejich práva osobní. Ostatně adopční zákon nečiní rozdíl mezi potomky osvojevcovými, ať dali k adopci souhlas či se v ní teprve narodili, a jsou-li účastníky zrušení adopce ti potomci osvojevcovi, kteří s uzavřením adopce souhlasili, jsou jimi nutně i ti jeho potomci, kteří sice svého souhlasu k adopci nedali, ježto v době jejího schválení soudem nebyli na živu, ale kteří z adopce, svým zrozením v ní, nabyli nezadatelných, osobních práv. Jsou tudíž i oni k žalobě legitimováni.

Poněvadž tedy účastníky zrušení jsou jen smluvní strany adopční a osvojevcovo potomstvo v osvojení zrozené, nebo dalo-li k adopci souhlas, je tím také určeno, že žalovati může při žalobě:

1. **a b s o l u t n í:** jedna kolektivní smluvní strana druhou smluvní stranu kolektivně (oba osvojiší manželé osvojece a jeho potomstvo), nebo jeden ze smluvců všechny ostatní účastníky kolektivně (jeden manžel druhého osvojišího manžela, osvojece a jeho potomstvo) a naopak,

2. **r e l a t i v n í:** kterýkoliv z účastníků jiného účastníka či několik jich, na př.: jeden ze splusvojiších manželů jednoho z osvojevců, ne však jeho potomstvo, nebo jen některého z těchto potomků, nikoliv však ostatní potomky ani osvojece samého atd., a zase naopak.*)

*) Zde jest upozorniti na rozhodnutí nejvyššího soudu z 31. III. 1938 Rv III 876/37, Vážný 16895, podle něhož a) mohou se z r u š e n í právního poměru z osvojení domáhati jen strany, které smlouvu o osvojení uzavřely (Petit: »Právní poměr z osvojení mezi... založený adopční smlouvou ze dne... se zrušuje«), kdežto b) ony osoby které nejsou smluvními stranami (v konkrétním případě cit. rozhodnutí osoby, které by měly zákonné dědické právo po osvojiteli), mohou žalovati

Že pak tato argumentace je správná, plyne ostatně i z postupného vývoje zákona č. 56/1928 Sb. z. a n., neboť původní návrh zákona (tisk senátu 1494/22) měl ustanovení, že žalobu může vznést jen ta či ona strana (rozuměj smluvní), kteréžto ustanovení doslovně přejal i ústavně-právní výbor senátu (tisk senátu 1829/24). Teprve poslanecká sněmovna toto ustanovení změnila, ovšem nevhodně a právnicky nepřesně — tím, že dala § 7 dnešní jeho znění, což se však stalo s tím úmyslem, aby rozhodování o zrušení adopce se smělo zúčastnit i potomstvo osvojencovo, jak výslovně praví důvodová zpráva ad § 7 (tisk sněmovny 1389/27).

III.

Zákon neurčil forum, před kterým jest žalobu podati. Rovněž materialie nemají v tomto směru nejmenšího vysvětlení. Toliko výnos ministerstva spravedlnosti č. 14/1928 uvádí, že »pro žalobu jest příslušný obecný soud té neb oné strany podle obecných ustanovení«. I když tento výnos není pro soudy závazný, ježto neobsahuje ani autentický výklad zákona ani není nařízením zákon provádějícím, jest mu přece přisvědčiti, pokud jde o určení příslušnosti místní: žalobu jest podati vždy před obecným soudem bydliště žalovaného, a je-li žalovaných více, před obecným soudem prvního žalovaného (§ 93 j. n.).

Pokud jde o věcnou příslušnost, je nutno zdůrazniti: ustanovení § 56 j. n. nemá tu místa, takže věcná příslušnost dovolaného soudu se neřídí oceněním předmětu sporu, správně zájmu na rozepři, a to proto, že jde o žalobu statusovou.

Otázka osobního stavu, jež je předmětem rozepře, vymyká se jakémukoliv ocenění, nejsouc věcí právního obchodu (§ 303 obč. zák.) a nemá tedy místa libovolné oceňování nad či pod Kč 5000.—, takže nelze žalobu libovolně vznášet na okresní nebo krajský soud. Adopcí stává se osvojenc dítětem osvojitelovým, neboť nastává tu po právu stejný poměr, jaký přirozeně vzniká mezi rodiči a dětmi. Poněvadž pak podle § 50, č. 3 j. n. náleží veškeré spory mezi rodiči a dětmi, pokud nejsou rázu ryze majetkového, před sborový soud první stolice, je nutno míti za to, že sem patří i žaloba na zrušení adopce a že je věcně tudíž k jejímu řešení povolán jedině sborový soud první stolice podle § 50, č. 3 j. n.

Dalo by se sice namítati, že ustanovení § 50 j. n. je ustanovení zvláštní a jako takové nesmí býti vykládáno extensivně, než nelze přehlížeti, že pojem »rodičů — dětí« jest určen i pro formální právo předpisy práva hmotného a že na roveň »přirozeným« rodičům a dětem klade adopční zákon osvojitele a osvojence, čili že hmotně-právním předpisem adopčním je na roveň přirozenému poměru rodičovskému postaven poměr z osvojení, takže i účastníky zrušení osvojení jest zahrnouti mezi »rodiče a děti«, jak z má na mysli § 50, č. 3 j. n.

Pro řízení procesní neustanovil zákon žádné výjimky, takže toto řídí se předpisy c. ř. s. Platí tedy zásada projednací. Soudní schválení vyžaduje se toliko pro zřízení adopce (§ 8), zatím co pro zrušení tato náležitost předepsána není, a nebude ho tudíž zapotřebí ani když půjde o procesní stranu nesvéprávnou, která ovšem musí míti soudní zmocnění, hodlá-li do sporu vstoupiti jako strana žalující.

jen, že smlouva o osvojení je pro nedostatek zákonných náležitostí právně neúčinná (Petit: »Smlouva adopční uzavřená o osvojení mezi...dne...je právně neúčinná«), neboť jim schází aktivní legitimace k tomu, aby se domáhaly přímo zrušení adopce, kteréžto právo je nejosobnějším právem smluvních stran. Přesto, že citované rozhodnutí netýká se adopční smlouvy uzavřené za platnosti zák. č. 56/1928 Sb. z. a n., lze zásadu v něm vyslovenou pokládati za všeobecnou. — Pozn. redakce.